

Uredništvo in upravništvo
v Ljubljani, „Narodni dom“.

Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirani dopisi se ne spre-
jemajo.
Oglaš po dogovoru.

UNIJA

Narodna
Letno Din 48—
polletno Din 24—
četrtletno Din 12—
Za inozemstvo je dodati
poštino.

ŠTEV. 17. LETNIK I.

Ljubljana, dne 26. maja 1923.

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1 DINAR.

Zopet Radič

In še ne bo konec tega komedi-
jantstva. Listi pišejo zadnji čas, kako
se je Radič likal, da je došel do
mesta samoopredeljenega čovječan-
skega hrvatskega potentata. Toliko
se piše že o tem človeku, ki je oči-
vidno bolj sposoben za v Stenjevca
kakor v parlament, da mora človeka
že boleti trebuh. Iztaknili so, da je
v tesnem sorodu s hrvatskim Hudo-
rovičem, pred katerim narod ni va-
ren radi tatvin. No, saj tudi Radič
čas in pamet krađe hrvatskemu se-
ljaku.

Prav prijetno je poslušati, kako
se gospodje radikali in Radič trakti-
rajo med seboj. Za nas demokrate
je to pravi špas. Enkrat sem poslu-
šal na pašo, ko sta se pastirčka-so-
seda obdelavala: »Ti si žaba«, — »ti
pa krotca«, — »ti si krotca«, — »ti pa
žaba« itd., na koncu ga je pa urnejši
in močnejši nalomastil. In tako igro
uprizarjata pastirja Radič — Pašič
pred celim svetom. Mislim, da bo
vzlic Radičevi bojevitosti prišel kot
zmagovalec stari čiča — Pašič, ki se
mora še na stara leta ukvarjati s ta-
kimi nebogljenimi pastirčki. Celi hr-
vatski problem ni nič drugega kot
problem Radičevega jezikanja in
Pašičeve slabosti in njegove podpore
državi sovražnih elementov. Nam de-
lavcem se zdi tole kot kazni božja:
proti delavstvu s kolom, proti Radi-
ču in njegovim pristašem pa lepo li-
ce — tako je radikalizem postopal
in državno kočijo za celo leto zavrl.

Interesanten je Radič v svoji
mednarodni politiki. Za drugič je na-
stopil kot velik prijatelj Nemcev. In
zakaj? Samo zato, da dela zadrego
radikalom, ki vladajo po njegovi mi-
losti. Radikalska zunanja politika je
bila v svoji minulosti naslonjena ozi-
roma diktirana od rusko-francoske
alijanse. Srbija je bila, kjer je bila
prva puška sprožena v svetovni voj-
ni. Od Milana oziroma od Aleksandra
ni bilo srbske vlade, ki bi gledala
na Dunaj v ekspozituro Berlina. —
Tradicija je še vedno v srbskih sr-
cih: »proč s Švabi«. In to jugoslovan-
sko-francosko zavezništvo hoče Ra-
dič in njegova klerikalna klika kom-
promitirati.

Prokleta je tragično, da hoče da-
nes glavno vlogo igrati v državi člo-
vek, ki je med vojno zlagal pesmi
na čast Habsburgovcem, ljudje pa,
ki so pridigovali, želeli, dihal, trpeli
za naše ujedinjenje že dolgo pred
vojno, morajo vso to v nebo vpijoče
igranje z narodovo bodočnostjo gle-
dati, ne da bi mogli uspešno nasto-
piti proti kvarražugonom. Prepričani
smo, da se bo narod iztrezil in bo
pognal Radiča in tudi naše Radičev-
ce, ki delajo kupčije v narodovem
svetišču, kakor nekdanj Kristus tr-
govce iz Jeruzalemskega templja. —
Tudi naš narod bo enkrat obsenčil
sveti Duh in takrat bomo v politiki
prenehali s studom govoriti besede:
»in zopet Radič in slovenski kleri-
kalec«.

Bistvo prave sociali- zacije.

Razni kričarji so skušali in sku-
šajo pridobivati delavske sloje z de-
magoško razlago socializacije. Tru-
dijo se delavcu ucepiti prepričanje,
da so tovarne, prometna podjetja,
sploh vse produktivne naprave nje-
gov neizprosni sovražnik, kateremu
je treba napovedati boj na nož. Tako
prepričano in predelano delavstvo
bo zahtevalo razlastitev sedanjih last-
nikov in podjetnikov in prehod vseh
produktivnih sredstev v neomejeno
delavčevo last.

Beseda socializacija je zelo pri-
kladna za brezvestno hujskanje in
beganje delavcev, zlasti še, ako huj-
skač noče ali ne more povedati prave
vsebine socializacije. Čim bolj je
kaka politična stranka brezvestna in
do delavcev brezobzirna, tem bolj
skuša pri tem težkem problemu plav-
vati po vrhu in tavati v temi, samo,
da ni treba povedati prave vsebine
socializacije.

Svetovna literatura o socializa-
ciji obsega cele gore. Ker je ta lite-
ratura pisana v pretežni večini od
politikov, ki skušajo v povojnih kri-
zah in težavah pritegniti delavstvo
na svojo stran, je v tej literaturi zelo
malo stvarnosti in resnosti, zelo ma-
lo znanstvenosti in se v njej prezi-
rajo vsa narodno-gospodarska in psi-
hološka načela.

Mi, ki smo poklicani in odločeni,
da širimo med delavstvom pravo
vsebino socializacije, brez primesi
demagogije, moremo v to težko vpra-
šanje pogledati resno in stvarno. Za-
vedamo se, da naši nazori niso tako
privlačni, kakor kričanje raznih kr-
ščanskih in nekrščanskih boljše-
vikov, toda prepričani smo, da smo na
pravi poti, katera edina more s ča-
som pretrgati nesocialno namezdno
razmerje.

V pretežni večini se danes delav-
stvu vsiljuje nazor, da socializacija
obstoji v udeležbi delavstva na čistem
dobičku. Kakor se izplača akcionarju
gotovi del čistega dobička, tako
naj se izplača tudi delavcu. Na Če-
škem je bil celo v narodni skupščini
od socialističnih strank podan in
sprejet zakon o udeležbi delavcev na
čistem dobičku, v podjetjih, ki zapo-
slujejo več kakor 20 delavcev. Za
zakon so glasovale tudi meščanske
stranke in agrarna stranka. Delav-
stvo je zakon slavilo kot veliko zma-
go socializma. Predsednik republike
zakona ni potrdil in ga je vrnil s ute-
meljitvijo, da zasebno kapitalistično
razdeljevanje dobička ni nikaka so-
cializacija. Zakon je demagoški in
iz stališča pravega socializma nesmi-
sel. Namezdno razmerje ostane ne-
okrajeno in prinaša med delavstvo
zasebnokapitalistične težnje.

S pravo socializacijo se mora do-
seči, da delavec prevzame nase so-
odgovornost in jamstvo za razvoj in
uspevanje podjetja. To je mogoče do-
seči samo na ta način, ako postane
kapital — delo solastnina podjetja.
Radič tega je treba na delavca odpa-
dajoči del čistega dobička v podjetje
investirati in ne delavcu efektivno
izplačati. Čisti dobiček predstavlja
kapital, s katerim je družba (delav-
stvo) soudeležena na podjetju. Ta
kapital bi se množil od leta do leta,
istočasno pa bi se množila in utrje-
vala tudi pravica delavstva na kon-
trolli in upravi podjetja — sorazmer-
no bi rastla v delavstvu zavest od-
govornosti napram uspevanju pod-
jetja. Na ta način bi kapital, s kate-
rim je delavstvu v podjetju udele-
ženo, polagoma nadkrilil zasebni ka-
pitalistični vpliv delavčevega kapi-
tala bi bil ravno učinkovitejši in od-
ločnejši. Podjetje bi postalo last druž-
be delavstva, onega delavstva, ki je
zaposleno v podjetju. Istočasno s tem
razvojem bi delavstvo pridobivalo iz-
kušnje in sposobnost podjetje samo-
stojno voditi in ga dvigati vedno viš-
je in višje.

Namezdno razmerje bi izginilo in
nastopila bi popolna avtonomija in
samouprava dela. Izginile bi stavke,
ker bi bilo popolnoma nemogoče, da
bi delavec stavkal v svojem lastnem
podjetju.

O taki socializaciji naj delavstvo
razmišlja. Vse drugačne pridige naj
zavrne, ker so samo hudičovo seme.

Francija in Nemčija.

Do najhujših strastij je nemška
vlada s pomočjo časopisja razburila
nemško ljudstvo v odporu proti
Franciji, ki je zasedla Porenje radi
insolvenca nemške države. Ali po-
magali ji niso nič organizirani štraj-
ki, shodi in ne časopisna kampanja
po celem svetu. Nemčija se uklanja
skoro po petmesečni borbi zmagoviti
Franciji. Z znamenito šahovsko po-
tezo je dokazala slednja svoji nepo-
mirljivi nasprotnici, da treba biti s
plačevanjem svojih obveznih dolgov
pošten.

Nemcu ni šlo za noben denar v
glavo, da bo moral odriniti nekaj
med vojno ugrabljenega premoženja.
Ali danes že študira kako in kaj bi
plačal Evropi reparacijske dolgove.
Prva ponudba je bila že podana
Francozom pa je bila odbita in zdaj
bo šel Nемеc višje, ker mora iti.

Nasprotja med tema državama ni,
zlasti nepomirljivost Nemcev ustvar-
ja zelo nesiguren položaj v Evropi.
Vsaka partija ima svoje glasne in
prikrite sovražnike in prijatelje. —
Važna je pozicija male antante v
srednji Evropi, ker drži vso evrop-
sko golazen precej v šahu v prilogo
sebi in pa Franciji.

Naša »prijateljica« Italija ima
radi naše zveze s Francijo in pa ob-
stoja male antante malo prilike, da
bi nam še huje škodovala kakor že
dosedaj to svojo zgodovinsko nalogo
vrši. Čehi in mi paraliziramo prompt-
no vsako izzivanje Madžarov, ki so
v zadnjih dneh prejeli dobro lekcijo
v Parizu in Londonu.

Francija je poslala zadnje dni na
obisk svojega generalisima Focha v
Varšavo in Prago in njegovega šefa
generalnega štaba v Bukarešto in
Beograd. Diktirani so ti obiski od
nemško-boljševiške nevarnosti, ki
ogroža celi svet. Ne smemo pozabiti,
da so baš Nemci bili, ki so utrdili
boljševiško rdečo armado ter da so
še danes nemške tehnične trupe je-
dro te armade. Nemška nevarnost še
ni izginila, gorje nam, ako se ji po-
sreči napad, o katerem sanja celi
nemški narod.

Previdnost Francije je o pravem
času preprečila to možnost, danes
gre zato, da se ta previdnost organi-
zira v celi Evropi. Z izvedbo podrob-
ne organizacije bo izlečena Nemčija
od pogubnega samoljubja in zasu-
ran bo Evropi mir. »Ako hočeš mir,
pripravljaj se na vojsko«, — ta stari
pregovor ne bo nikdar izgubil na
svoji aktualnosti; zato kdor ljubi
svojo domovino, ne more biti proti
politikim, ki zahteva žrtve za narodno
vojsko, ki naj tudi delavcu in njegovi
družini brani rodno grudo.

Francoski delavec prav dobro ve,
kaj je izgubil, ker ni bila Francija
nasproti Nemčiji leta 1914 tako pri-
pravljena, da bi jo že na meji popol-
noma ustavila. Za to tudi ne mrmra
po tolikih težkih letih proti sedanjim
prav za prav vojnim pripravam. Po-
slanstvo Francije v srednji Evropi je
utrđitev moči prijateljskih malih na-
rodov, da se ohrani mir v tem ognji-
šču. To je korak v prvo etapo mir-
nega sožitja evropskih narodov.

Od kod kritja za dr- žavno blagajno?

Vselej kadar gre za kritje kake
potrebe iz državne blagajne, slišimo
finančnega ministra z izgovorom:
»nimam! Dajte mi v blagajno, pa bom
rad dal, kar zahtevate. — Res je,
kdor nima, ne more dati. Tako se je
zgodilo lani, da ni bilo sredstev za
bolnice. Za uradništvo jih nikoli ni

ni bilo približno zadosti. Da bi hoteli
uradništvu zvišati vsaj za prvo silo
prejemke, bi trebalo velikih novih
državnih prihodov. Z redukcijo se
niiti z daleka ne more doseči toliko
prihranka, da bi bila mogoča pomoč
uradništva. Pri železnici, pošti, se
sploh ne da nič reducirati, ampak
nasprotno bi bilo treba še novih
dobrih moči dobiti v službo teh pro-
metnih naprav. Ne preostaja nič dru-
gega kot zvišanje neposrednih in
posrednih davkov in morebitna
 uvedba nove vrste davkov. Toda na
to polje se ne upa nobena vlada,
ker se vladne stranke tresejo strahu
pred posledicami pri prihodnjih vo-
litvah. Temu moramo pripisovati
dejstvo, da je danes kmet pravza-
prav brez davka. Kar poglejte kak-
šen davek plača. Če je odraštoval v
mirnem času pri nas na vseh držav-
nih davkih in dokladah recimo 100
kron, plača danes kakih 400 do 800
kron. Svoje pridelke pa prodaja 70
do 120 krat dražje. Ni čuda, da pla-
ča velekmetski v Vojvodini vse svoje
davke z eno gosko ali mladim pura-
nom in se norčuje iz davka, ko sede
za mizo v gostilni rekoč: »He, donji
mi za jedan porez vinal« (Prinesi mi
za en davek vina.) — Zakaj je tako?
Zato, ker v Srbiji radikali, pri nas
pa klerikalci ne bodo upali zlepa
prijeti za ta vir dohodkov, ki bi pri-
nesel lahko par milijard več v dr-
žavno blagajno. Na Hrvatskem pa
itak Radič uči, da bo v njegovi »čov-
ječanski republiki« brez davkov,
brez žandarjev in policajev.

Nameščenece plača od svojih pre-
jemkov tako velik davek, da nikakor
ne prenese še večjega bremena. Od
dohodka do 1500 K letnih v mirnem
času je plačal okoli 15 K, od dohod-
ka 17.000 K letnih pa plača danes
nad 1600 K dohodnine, torej v zlati
valuti več kot v mirnem času. Kje
je tu kako razmerje med bremeni
enega in drugega stanu?

Velik dohodek bi se dal izbiti za
državno blagajno uprav tudi z dr-
žavnim davkom na alkohol. Konsu-
mentje alkohola ni treba, da bi se
komu smilili. Pa tudi njegove pro-
ducente ne bi škodilo malce prijeti
za žep.

Marsikaj se da tudi na druge na-
čine stisniti še v državno blagajno
brez bolečin. Pri železnici n. pr. bi
se lahko udarila taksa na vozne
listke gotove vrste brez povišanja
tarife. Za (osebne) vozne listke s
preko 50 km do 100 km III. razred
1 Din, II. razr. 2 Din, I. razr. 3 Din;
za vsakih nadaljnjih 50 km 1 Din več
pri III. razredu, pri II. 2.50 Din,
pri I. 4 Din.

Če bi imeli radikali in njihovi
koruzniki klerikalci kaj dobre volje
in čisto vest, bi lahko na ta in na
mного drugih načinov dobili vire za
državno blagajno. Kedo bi pa potem
demagogijo uganjal?

Socialna reforma.

Bistvo in potreba socialne reforme.

Da se odstranijo ali vsaj omilijo
vladajoče slabe razmere med delav-
stvom, se je v vseh državah, v kate-
rih je prišla do veljave veleindu-
strija, preje ali pozneje, odločnejše
ali manj izrazito vplivalo na razvoj
položaja. Država ni prepovedala sa-
mo izrabljanja otrok, mladoletnih in
ženskih delavnih moči, ampak tudi
čezurno vpeljavo delavnega časa
in nočnega dela; ona je v nadaljnem
razvila pozitivno skrb v prid delav-
cev, ki so vsled boleznih, obratnih ne-
zgod, invalidnosti ali visoke starosti
zgubili na delazmožnosti. Ukrepi dr-
žave so negovali tudi samopomoč de-
lavstva. Nastale so zveze (organiza-

cije), ki so zastopale interese delavcev pri sklepanju delovnih pogodb in pri nabavljanju življenjskih potrebščin. Razun tega so številni delodajalci, občine in splošnokoristna društva ustvarili sistem splošnokoristnih naprav in s tem povzdignili splošno, poklicno in gospodarsko obrazbo med delavstvom, izboljšali stanovanjske razmere ter uspešno pobijali alkoholizem.

Te zapovedi, prepovedi in nprave zmanjšujejo slabe in krepijo dobre ter koristne razvojne tendence, branijo interese celokupnosti napram interesom posameznih slojev ali premočnih individuev, nudijo zasebni lastnini človeka, njegovemu življenju, njegovi delovni sili, njegovemu npravnemu in duševnemu zdravju, njegovi družini in njegovi časti popolno varnost in zaslonbo napram podjarmljenju vsled brezmerne pohlepe po zaslužku. Delež meznega delavstva na pridobitvah moderne kulture se zviša, razredni antagonizem se omili, skupnost množična in najhitreje rastoče socialne plasti z organizmom državne in družabnega reda postane potreba in vsled tega se zbudi zavedanje solidarnosti v vseh narodnih in kulturnih vprašanjih. Istočasno se dvigne produktivnost na gospodarskem polju in rastejo dohodki nacionalne produkcije, brez da bi se odpovedali zgodovinsko preizkušenim temeljem reda, lastnine in samoodgovornosti.

Smisel vseh teh teženj se imenuje socialna reforma. V njen delokrog spada izboljšanje razrednega položaja meznega delavca, medtem ko se skrbi za ubožne in obubožane udeležence le na posameznih osebah, ki so vsled nesreče ali krivde zabredle v bedo. S pomočjo sredstev, ki se zbirajo v javnih blagajnah ali potom radodarnosti občinstva, daje obubožanim podporo in, če le mogoče, vpliva tudi na vzgojno, bodri k življenju iz lastne moči. Čim večji so uspehi socialne reforme, tembolj se zmanjšuje število onih, kateri vsled osebne krivde, pač pa vsled splošnega priuska socialnih razmer in vplivov mileja padejo v skrajno bedo in v ubožno skrbstvo.

Četudi teži socialna reforma predvsem za povzdigo razrednega položaja delavstva, vendar zmanjšuje in odstranjuje tudi zapreke, ki omejujejo dostop nadarjenih elementov iz delavskega v višje družabne razrede. Socialna reforma prinaša tudi najubožnejšim boljšo hrano, več prostega časa in več vzgojnih priložnosti. To so pa najsigurnejši temelji, raz katerih se omogoči dostop v višje družabne razrede — do družabne

enakosti. Prost razmah vseh v delavskem razredu se nahajajočih sposobnosti je tembolj v interesu kulturnega napredka, čim večji je število talentov, ki jih je uničila vojna. Ampak tudi ustroj države in družbe pridobi na notranji trdnosti. Nasprotno: onemogočimo namreč dotok nadarjenih iz delavskega v višje družabne razrede, potem se notranja sila, ki stremi za tem, da doseže njej odgovarjajočo pozicijo, obrne pred vsem proti državi in družbi. Vsled tega velja že stara politična modrost, da se recepcija homines novi od višjih družabnih razredov po moči podpira. (valje prihodnjč.)

Ustanova borze dela.

Za dosego pravičnega delovnega trga, vseh vrst delovnih moči, brez razlike spola, na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev — zakon o zaščiti delavcev odreja ustanovitev Državne Borze Dela in sicer:

1. Središnje Borze Dela za celo kraljevino s sedežem v Beogradu.

2. Krajevnih Borz Dela v vseh bolj razvitih mestih na teritoriju naše države.

Poleg državne Središnje Borze Dela v Beogradu (cara Uroša ulica št. 13, telef. 18—47), so ustanovljene Drž. Krajevne Borze Dela v Beogradu (Cara Uroša ul. št. 13, telefon 5—36), Zagrebu (Opatička ul. št. 2), Ljubljani (Mestni trg št. 2, 25/B), Sarajevu (Skenderija ul. 14.), Mariboru (Stolna ul. 4, telefon 215), Nišu (telefon št. 48), Ptuj in Murski Soboti, ter v osnutku še mnoge druge.

Cilj Borze dela je, da deluje: 1. na organizaciji in regulaciji domačega delovnega trga; 2. na pobijanju brezposelnosti, in 3. na vpsolitvi brezposelnih. Vsekakor je od eminentne važnosti, da Borza Dela vodi skrb: brezposelne vpsoliti in dajati jim v slučaju potrebe brezposelno podporo.

Na podlagi 102 zakona o zaščiti delavcev so delodajalci ter vsa državna in samoupravna oblastva, ki odpuste naenkrat več kot pet delavcev, dolžna to javiti najbližji Krajevni Borzi Dela še isti dan po izvršeni odpovedi, z označbo števila in poklicev.

Vsa državna in samoupravna oblastva ter koncesijonirana podjetja so dolžna vse delovne moči naročiti predvsem preko Borze Dela.

Odkar je zakon o zaščiti delavcev stopil v veljavo, je potrebno, da delodajalci kakor tudi vsa državna samoupravna oblastva nastoje, da gorenje zakonske odredbe izpolnujejo tem prej, ker Drž. Krajevne Borze Dela razpolagajo z dovoljnim

številom prijavljenimi kvalificiranimi delovnimi močmi in so možne s temi ustreči izvzemši specialistov te ali one panoge, ki jih v naši državi primanjkuje.

Vsi zainteresenti se opozarjajo, da če se v slučaju prednja odredba ne bi izpolnjevala, navzlic temu, da ta izhaja iz nezadostne obvestitve — zapadejo denarni kazni od 50 do 3000 dinarjev, ki jo predvideva § 122 zakona o zaščiti delavcev.

Državna krajevna borza dela v Ljubljani.

Inozemstvo.

Soproga predsednika češkoslovaške republike umrla. Te dni je umrla v Pragi soproga predsednika češkoslovaške republike Masaryka. Bila je velika žena in svojemu soprogu povsem enakovredna. Od leta 1905. pa do smrti je bila organizirana v češkoslovaški soc. dem. stranki. Podpirala je predvsem soc. združništvo. Znana je tudi kot pisateljica in to ne samo v Evropi, temveč tudi v Ameriki.

Bonar Law demisioniral. Bonar Lawa, ki se je v soboto zvečer vrnil iz Pariza v London, je posejil v nedeljo lord Curzon, kateremu je bolnik razodel, da se je odločil demisionirati. Kralj je upošteval Lawove razloge ter sprejel demisijo. Angleški kralj je imenoval za ministrskega predsednika dosedanega zakladnega ministra Baldwin, o katerem upajo Francozi, da bo utrdil odnose med Francijo in Anglijo.

Poljska vlada proti Nemčiji. — Poljska vlada je začela proti na Poljskem naseljenim Nemcem ostro postopati. Vlada je bila napram Nemcem dolgo potrpežljiva, toda to so smatrali Nemci za slabost in so delali poljski vladi s pomočjo svojih bratov iz »rajha« vse mogoče neprilike. Ker pa je pri Poljakih potrpežljivost minila ter so se začeli braniti, stokajo sedaj Nemci, da se jim delajo velike krivice.

V Berlinu pričakujejo dan za dnem angloško in italijansko noto. Splošno mislijo, da bosta ti dve noti privedli do skorajšnjih pogajanj.

Odprava plemstva na Angleškem. Bivši Asquithov tajnik in sedani pristav delavske stranke Consomby, ki je sam plemenitaš, je v spodnji zbornici predlagal, naj se odpravi vsako plemstvo. Za predlog se je delavska stranka izrekla soglasno, konservativci pa so se nekoliko obotavljali. Zato je proglasil predsednik zbornice predlog kot v drugem čitanju za sprejet.

Beloruski proces. V Varšavi se je vršila te dni obsežna preiskava

proti 45 Belorusom radi veleizdaje. Obtožnica jih dolži, da so s podporo Litve pripravljali upor v svrhu odcepitve Bele Rusije od Poljske. Med obtoženci se nahajata tudi beloruska poslanca Baranov in Jakowluk.

Znižanje števila francoskih poslancev. Iz Pariza poročajo, da je ministrski svet sklenil, da predloži parlamentu zakonski predlog, da se število narodnih poslancev zniža od 625 na 400.

Politične beležke.

Bethlen pride v Beograd. Madžarski poslanik v Beogradu je dobil od svoje vlade naročilo, da naj pri vladi sondira teren za prihod grofa Bethlena v Beograd.

Draginja je odpravljena. Za klerikalce namreč. Ko je vodil ministristvo za socialno politiko g. dr. Žerjav, so nanj bljuvali klerikalci ogenj in žveplo in so v strašnih barvah slikali dan na dan bedo vsled draginje. Kako so jim to bili pri srečubogi javni nameščenci — takrat! Odkar pa je bila koalicija z demokrati zrušena, je draginja dejansko zrastle za blizu 100 odstotkov. Lani ob času najhujšega rjojenja klerikalnih hijen je stal kilogram sladkorja 60 K, kilogram slanine 80 K, masti 90 do 100 K, danes pa je sladkor čez 100 kron, slanina gre že nad 160 K, mast na 200 K! To klerikalcev nič ne moti, glavno je, da morejo »podpirati porodico« in se ljubimkati z Radićevo in Pašičevo brado, na tihem pa pravijo pri tem: živila draginja!

Znati se mora. Pretekli mesec sta šla ljubljanski župan Perič in podžupan Stanovnik v Zagreb pogledat sejem. Ker se govori, da sta dobila po 1000 Din za to pot iz mestne blagajne, vprašamo oba gg. ali je to res? — Prejšnja ljubljanska župana sta imela svojo vprego. Sedanji župan in celo podžupan pa uporabljata tudi ob nedeljah mestne kornje. — G. občinski svetnik Pirc je reprezentiral mesto Ljubljana pri procesiji v Trnovem. Mož je pobozen. Iz mestne blagajne mu je bilo nakazano 1000 Din za »ofer«. Pirc je uradnik na pokrajinski upravi, kjer očitno nima nič posla, ker ga je vedno videti drugod. Ob pogrebu dr. Verstovška sta z g. Tokanom dobila vsak po 1000 kron za pot.

Tovariši! Ob vsaki priliki vprašajte delavce, ki so volili klerikalce, kdaj dobimo avtonomijo. Radićevec pa vprašajte, kaj je z republiko. — Klerikalne obljube ne smejo ostati nepozabljene. Kar kdo upa obljubiti, mora tudi gledati, da izpolni, ampak nikdar pa ne sme delati tako, kakor to delajo naši klerikalci. Zapomnite!

Podlistek.

R. S.

Resnica in sanje.

(Iz zapiskov srečnega človeka.)

III.

Zadehtelo je po gajih in logih. Drevje se je posulo s pisanim cvetjem. Travniki in gozd si je nadel svečano majsko obleko. Najlepši mesec je prišel v našo deželo...

Na vse zgodaj jutraj, ko še niso zbežale vse zvezde z nočnega neba, sem hitel skozi speče mesto proti kolodvoru, s popotno palico v roki. Vesel je bil moj obraz, lahek in hiter mi je bil korak in v srečnem sem čutil nekaj kot tiho in nestrpnost pričakovanje...

Na kolodvoru veselo vrvenje majniško razpoloženje mladine... Kljub ranu uri! In sredi med njimi, sredi med deklicami cvetočih in začaranih obrazov sem zapazil njo... Tudi ona je opazila mene in me prijazno in vljudno pozdravila. Nekdo se je poredno nasmehnil, nekdo je nekaj skrivnostno zašepetal, nekdo se je obrnil proč, kot da bi mi hotel na ta način povedati, da ne spadam v to družbo, jaz pa tisti trenutek nisem ne slišal, ne videl ničesar... Videl sem samo rožni smehljaj na mladostnem obrazu...

Klic, pisk, žvižg — in dolga črna kača z mnogimi prijaznimi očesci ob

straneh, okinčanimi z zelenjem in cvetjem, se je začela zvijati po začrtani poti prek zaljubljene poljane...

Izza gore se je prikazalo solnce in se zalesketalo v milijonih kapljicah na žejnih listih. Zažarelo je tudi v njenih očeh... Sedel sem v njeni bližini tako, da sem jo imel ves čas pred očmi. Opazil sem vsako njeno kretnjo in slišal vsako njeno besedo. Noben njen pogled ni ušel moji pozornosti. Sedela je kot kaka boginja, obdana od nimf, in s svojim prijetnim glasom razveseljevala vso okolico. Bil sem tako srečen! Nisem se zmenil za tajno pošepetavanje sten: vsiljivec, tujec, ki ne spadaš zraven!

Slučajno sem se ozrl in tam pri tretjem oknu sem opazil deklico, ki je žalostno gledala v bežečo pokrajino. Čutil sem, da je nesrečna... S počasnimi koraki sem se ji približal in jo skušal tolažiti. Pogledala me je z bolestinimi očmi, ki so govorile brez besede... In razumel sem jo... Zaradi nje, samo zaradi nje...

Lepa pokrajina je bila za nami, objeli so nas gorski velikani... Vdrli smo se v zemljo, solnce je izginilo, zagorele so sveče... A to ni trajalo dolgo... Sveče so zopet ugasnile, solnce je posijalo še lepše, pred nami se je začela odpirati nova dežela... Vozili smo se po svetih korotanskih tleh... Dalje, vedno dalje je šla naša pot. Vzklikali smo naši Dravi in pozdravljali njene vasiče v njeni dolini. Naša, naša je ta raj-

sko mila dežela! Samo Bog ve, ali bo tudi ostala — naša...

Tam na zadnji postaji pred Celovcem smo se ustavili. Solnce je stalo visoko na nebu, na katerem ni bilo opaziti prav nobenega oblaka. V mnogih manjših skupinah smo hiteli po beli prašni cesti proti Vrbskemu jezeru...

Ona je stopala poleg mene... Nisem je prosil, nisem je klical, pa tudi ona se ni vsiljevala, to je prišlo kar tako samo od sebe... Kot bi bilo po sebi umljivo, da morava hoditi ravno midva skupaj... Nisva bila sama. Bilo je tudi še mnogo drugih — ali zdelo se mi je, da vsi ti ne motijo, temveč šele izpopolnjujejo mojo srečo...

In vprašala me je med drugim, ali jo pridem ob priliki obiskat v njeno domovino. Seveda sem ji to rad obljubil, tem rajši, ker sem bil uverjen, da me ni povabila iz gole vljudnosti, samo da nekaj reče... Bil sem ponosen in srečen, da ne bi zamenjal s perzijskim šahom... Imel sem občutek, da bi ob njeni strani mogel hoditi do konca sveta, ne da bi se kedaj utrudil...

Že smo pustili za sabo nekaj prijaznih koroških vasic. Tam pred zelenim gradičem, še predno smo dospeli do jezera, sem se moral ločiti od nje... Težko mi je bilo to, ali moralo je biti tako. Mladi, slabotni deklici je postalo slabo, da ni mogla nikamor naprej. Dolga pot jo je pre-

več utrudila in bali smo se, da se ji ne pripeti kaj hujšega. Zato smo moral nekateri ostati pri njej, medtem ko so drugi hoteli veselo in brezskrbno naprej. Med slednjimi je bila tudi ona.

Bolnica si je kmalu opomogla in dobro uro pozneje smo dospeli tudi mi za prvo skupino, ki si je med tem že našla udoben prostorček v senci košatih kostanjev tik ob jezeru. Že od daleč sem opazil njo. Videl sem, da me je pričakovala. Prihitela mi je nasproti in me peljala k mizi, kjer je pripravila zame prostor — poleg sebe. Sledil sem ji kot brez volje. Šel bi bil za njo, kamor bi mi bila velela. Sedel sem na odkazani prostor. Ponudila mi je krožnik, napolnjen z najlepšimi prvimi črešnjami iz njene domovine. Zabrnelo so njene strune: »Dobila sem jih od doma! Čakala sem na vas gospod doktor, izvolite...« Zazdelo se mi je, da se barva na mojem licu ni razlikovala od barve njenih čresenj. Vztrepetal sem radosti in začutil, da se je v tistem trenutku še bolj približala moji duši...

Iz prostorne dvorane preko dvorišča so se začuli veseli glasovi vabljive godbe, ki so pozivali poskočno mladino na ples... Na vrtu je završčalo. Vse je hitelo v dvorano... Zavrтели so se številni pari in zaplesali v brezskrbnem veselju. Tudi jaz nisem mogel zdržati na mirnem sedežu v tihem kotičku. Udano sem

Strokovno gibanje.

Stavka krojaških pomočnikov v Celju je končala pretečeni petek. — Mojstri, ki imajo socialni čut do delavstva so podpisali 20% povišek na dosedaj tarifno veljavno pogodbo. Pomočniki so že pričeli z delom.

Stavka pekovskih pomočnikov v Mariboru traja dalje, zasluga za to gre nekaterim, ki so polni ljubezni do bližnjega. Stavka je še samo delna in sicer pri tistih, ki niso sprejeli zahtev. Solidarnost pomočnikov pa drži, kar posnemamo iz tega, da oni del, ki dela in sprejema že 25% povišek, ves svoj povišek prepušča stavkojočim v podporo. To mojstre ježi. Stavkokazov do danes ni. Stavka 37 pomočnikov, dela jih pa 39.

Pekovski pomočniki v Ljubljani se nahajajo v mezdnem gibanju. Pomočniki zahtevajo 30% povišanje svojih plač. Mojstri se pa temu upirajo in pravijo, da pomočniki že itak preveč zaslužijo in da dobivajo poleg mesečne plače 7000—8000 K še zajutrek in stanovanje ter kruha za svojo uporabo. Vse prav radi verjamemo, edino mesečne plače se nam zde po njih oceni pretirane. Da bi pomočniki zaslužili 8000 K mesečno, naj povejo komur hočejo, mi tega ne verjamemo.

Mezдно gibanje papirniškega delavstva v Sloveniji je v polnem teku. Pogajanja, ki so se vršila dne 11. t. m. so pokazala, da so zahteve delavstva tako skromne, da ni mogoče pravnih popuščati. V mezdnem gibanju se nahajajo še vedno lesni delavci žage Croatia v Novem mestu.

Celjskim mestnim uslužbencem se povišajo plače. Med zastopniki mestne občine in našimi delavskimi zastopniki iz plinarne, elektrarne in mestne klavnice se je vršil te dni obvezen razgovor glede razdelitve delavstva v kategorije in regulacije plač. Najbrž se bo že v prihodnjem seji občinskega sveta plača teh uslužbencev primerno zvišala.

Opozorilo delavcem, ki žele v Španijo. Generalni izseljeniški konzulat objavlja: Poslaništvo naše kraljevine v Madridu javlja potom ministrstva notranjih del, da prihajajo zadnje čase v Španijo v velikem številu delavci, iskajoč posla. Ker je v Španiji velik zastoj in so velike mase domačih delavcev brez posla, se opozarjajo delavci, zlasti iz Slovenije, da v Španiji ni posla in da delavci ne bi imeli morebitnih stroškovnih neprilik ter se obračali na naše oblasti.

Ameriški železničarji v boju. 1. julija lanskega leta je stopilo v stavko 500.000 ameriških železničar-

jev. — Podjetniki (železniške družbe) so jim hoteli znižati njihove mezde. Železniške družbe so se pričele z železničarji kmalu pogajati in so bila pogajanja toliko uspešna, da se je 350.000 železničarjev vrnilo na delo, ostalih 150.000 pa so v boju vztrajali še nadalje. In ta boj še danes ni končan.

Konec poljedelske stavke na Angliškem. Stavka angleških poljedelskih delavcev se je po pettedenskem trajanju končala. Pri stavki je igral največjo vlogo delavni čas, ki bo po pogodbi znašal 50 ur tedensko. Nadure so plačane le štiri; kar je preko tega morajo plačati podjetniki še po prav posebnem tarifnem določilu.

Nezaposlenost na Poljskem. Iz Varšave poročajo, da je bilo 1. aprila v celi državi nezaposlenih 114.570 oseb.

Nemškutarska stavbena družba. »Obnova« je imela za polirja nekega Bavarca, Ambroscha. Ta človek se je javno o naši državi izražal »Jugoslavien ist ein A...loch ein Dreck itd.« Na intervencijo nekaterih zavodnih Slovencev in organizacije Orjune, se je politična oblast vendarle zganila in tega predrznega Švaba izgnala. Čuje se pa, da je »Obnova« prijavila priziv z utemeljevanjem, da ji je ta človek neobhodno potreben, ker bi drugače morala firma ustaviti delo. Ta priziv je našel odprta ušesa tudi pri nekaterih gospodih pri vladi, kot je pač pri nas običaj, kadar gre za kakega tujca. — Povemo pa že danes lahko, da se bomo temu uprli vsi, ki še vse to gledamo le od strani. Da bi firma zato morala ustaviti delo, je laž.

(Več polirjev.)

Opozorilo za delodajalce. Na podlagi § 102. zakona o zaščiti delavcev so delodajalci ter vsa državna in samoupravna oblastva, ki odpuste enkrat več kot pet delavcev dolžna to javiti najbližji Krajevni Borzi dela še isti dan po izvršeni odpovedi, z označbo števila in poklicev. Vsa državna in samoupravna oblastva ter koncesionirana podjetja so dolžna vse delovne moči naročiti predvsem preko Borze dela. Vsi interesenti se opozarjajo, da zapadejo v slučaju, da te odredbe ne bi izpolnjevali, denarni kazni od 50 do 3000 dinarjev.

Domače vesti.

Inž. Bahl, mariborski tovarnar zvonov je sprejel te dni v službo kot knjigovodjo inozemskega Nemca, čeprav se mu je ponudila prvovrstna slovenska moč. Knjigovodja ni »stro-

Ko smo se vozili nazaj, sem bil zopet v njeni bližini. Drugje nisem mogel vzdržati dolgo. Neka tajna sila me je vedno močnejše priklepala na njo... In gori na Jesenicah! Čakali smo dolgo... Tamburaši so igrali. Srebrni glasovi slovenske narodne pesmi so se razlivali v gluho noč... Prišel je nekdo z Golice in mi izročil velik šopek narcis. Dal sem jih nekaj tisti, ki je zjutraj slonela na oknu, tri sem izročil oni z zavezanim očesom, nekaj sem jih razdal še med druge, najlepše pa sem prihranil za njo... Vzela jih je. Ali jih je vzela samo zato, da jih je pozneje proč vrгла? Ne vem! Tudi ne bom raziskoval... Vzela jih je in meni je že to zadostovalo...

Slonel sem ob oknu in zamišljeno gledal v temno noč! Pa je prišla in me prijazno nagovorila: »Zakaj ste tako utihnili? Zakaj ste postali tako žalostni?« Zatrjeval sem ji, da nisem žalosten in da samo premišlujem o dogodkih lepega dne. Verjela mi je in ostala nekaj časa pri meni. Ko pa je zopet odšla, mi je bilo kar hudo pri srcu... Tako jo imam rad, pa je ne smem ljubiti, tako jo ljubim, pa je ne smem imeti rad!

Vrnili smo se v Ljubljano. Izletniki so se razhajali med živahnim pozdravljanjem. Jaz sem obstal na oglu ceste in gledal za njo, dokler ni izginila v temi...

(Konec.)

Dopisi.

Cven pri Ljutomeru. Menda ne najdemo večjih nasprotnikov, kakor je kmet in njegov pomočnik. Ako je le mogoče kje, količkaj prikrajšati in mu takorekoč od ust odtrgati, se to gotovo zgodi. Naša občina obstoji iz štirih vasi, to je Cven, Mota, Spodnje in Gornje Krapje. Vsaka vas ima svoja skupna občinska posestva, tako tudi Sp. Krapje. Kakor so interese izpovedali, je približno 1 hektar njiv. Te njive so imeli prejšnja leta bajtarji v najemu. Pred par leti pa so njim naenkrat kmeti odvzeli z opombo, da si bodo občinsko posestvo razdelili med svoje člane. Minulo je že par let od tiste dobe, in posestva so še vedno v istem stanju kakor so bila, le s tem razločkom, da imajo občinske njive kmeti sami v najemu, akoravno niti svojih lastnih njiv ne morejo obdelati, kakor bi moglo biti. Glavno je pač bilo, da so jih odvzeli ubogim bajtarjem. Ako na njivi kaj zraste ali ne, se nikdo ne zmeni, ker je občinska last in prepuščena sami sebi, kakor vsa občinska posestva. Tudi iz tega se zrcali krščanska vzajemnost ali usmiljenje do svojega bližnjega.

Ceršak. Tukajšnja podružnica »Samostojne strokovne delavske Unije« prosi delavstvo tovarne lepenke v Sladkem Vrhu, naj se zave-da, da je le v tesnem združenju delavstva ona sila, katere se bojijo naši nasorotniki. Tovariši, ne pustite se pitati s praznimi frazami, ampak združite se z nami v »Unijo«, ki je edina organizacija, katera se res poteguje za dobrobit delavstva. Tudi za nas je storila že mnogo; izvedla je mezdna pogajanja v našo korist in pomagala mnogim našim članom v osebnih zadevah. — Ravno delavci enega in istega podjetja morajo biti solidarni, da si tako izvojujejo svoje pravice. Prosimo torej tovariše, da blagovolijo vsi kot en mož vstopiti v »Unijo«, da si zasigramo vpliv, ki ga moramo imeti napram podjetju, če hočemo, da ne bomo lačni.

Sladki Vrh. Občutni in narodov obstoj nevarni pritisk, ki ga izvaja kapitalizem na delavske množice, je vsled demagogije raznih delavskih strank in njenih voditeljev postal skrajno nevaren. Razne delavske organizacije so nas mamile z bleščečimi gesli, kakor razredni boj itd. — Da so vrgli ta gesla med nas samo radi tega, da ne opazimo njihovega slepomišljenja, da ne opazimo, da se z našimi žulji okoriščajo in da ima pri njih organizirano delavstvo samo to nalogo, da pomaga raznim voditeljem do polnih korit. Tudi tukajšnji delavci smo bili tako zaslepljeni, da smo plačevali mesečne prispevke — in za vse naše prošnje našli gluha ušesa! Konečno smo vendar izpregledali igro, ki so jo igrali z nami razni ljudje. — Ker pa vidimo, da je organizacija nujno potrebna, smo se oklenili edine poštene in res za interese delavstva delujoče »Unije«. Sestavil se je odbor, ki vodi začasno vse poste. Prosimo delavstvo, da se blagovoli v vseh zadevah obračati na tajništvo »Unije« v Mariboru, I. Cankarjeva ulica št. 1. Članom se v vseh zadevah pomaga takoj in brezplačno. Ker nas silijo razmere, kakor dnevno rastoča draginja, da zahtevamo od vodstva tovarne zvišanje in sploh regularjanje plač, bo jako koristno, ako posamezniki tajništvu pošljejo predloge. — Dolžnost vseh delavcev pa je, da v strujenih vrstah pristopijo v »Unijo«. »Unija« je izvedla že nešteto vilno mezdnih pogajanj, n. pr. v Ceršaku. Torej vsi v »Unijo«.

Fala. Izvidno je postalo, da so nas naše organizacije le izrabljale. Vse prošnje, ki smo jih imeli posamezniki in katerih rešitev je bila zavisna le od nekoliko dobre volje funkcijonarjev organizacije, so romale v koš. Ko smo trkali v raznih mezdnih sporih na organizacijo, pa sploh nismo dobili odgovora. To in pa dejstvo, da so ti ljudje operirali le z demagogijo, z bleščečimi gesli brez stvarne podlage, nas je napotilo do tega, da smo se zavedli in si ustanovili podružnico »Unije«. Tovariše prosim-

kovnjak, zato po zakonu sploh ni dovoljeno sprejeti inozemce, ko imamo še sami preveč domačinov. Kaj pravi k temu inšpekcija rada, — kaj državna policija?

Nesreča z električnim tokom. V tovarni kranjske industrijske družbe na Jesenicah je ubil električni tok Janeza Medja. Čuvajte se pred električnimi napravami.

Zopet udarjeni kadileci. Uprava tobačnega monopola je cene nekaterih vrst tobaka, cigaret in drugih tobačnih izdelkov zvišala tako, da stane odslej 1000 komadov »extra« cigaret 750 Din, 1000 komadov cigaret »Vardar« 500 Din, »Neretva« 400 Din, »Morava« 300 Din, Zeta 225 Din, in »Sava« 150 Din. Zvišane so tudi cene tobaka. Hercegovski »Flor« stane odslej 450 Din 1 kg, »Trebinje« 400, »Vardar« 450, srbska specialiteta 250, srbska specialiteta prve vrste 200, druge vrste 125 Din kilogram. Cena cigaretnega papirja prve vrste je poskočila od 1 Din na 1.50 Din, druge vrste od 0.75 na en dinar. Cena vžgalic se je zvišala od 0.75 na 1 Din. Glavni razlog za zvišanje cene je, kakor trdi uprava monopola, zvišanje režijskih stroškov.

Razne nezgode in nesreče. Miha Gorenc, hlapec pri Francetu Gradu, posestniku v Petelinjah, je streljal s staro puško, ki se je vsled zastarele naboja razletela. Kosci železa so mu prileteli v glavo in desno roko in ga težko poškodovali. — Antona Žučka iz Velikih Lašč je po neprevidnosti ustrelil posestnikov sin Josip Hočevar s pištolo v oko. — Konj je tako močno udaril s kopitom po glavi kočarja Antona Žumbergerja iz Lanišča pri Grosupljem, da mu je prebil lobanjo.

Poskušen samomor. Na železniški postaji Grosuplje je med vožnjo skočil precej vinjeni delavec Jože Miklič skozi okno iz vagona ter se je na glavi močno poškodoval. Železničarji so ga prenesli v službeni voz. Ko je prišel k zavesti, je hotel še enkrat skočiti skozi okno, kar pa so navzoči preprečili. Mikliča so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Nova preiskava invalidov. Na predlog ministrstva za socialno skrb je ministrski svet odredil novo preiskavo invalidov. Sestavljena je bila komisija, obstoječa iz treh delegatov vojnega ministrstva in treh delegatov vojnega ministrstva za socialno skrb, ki bo izvedla preiskavo.

Zvišana oskrbnina v javnih bolnicah. Minister za narodno zdravje je določil izza dne 1. maja 1923 za tretji razred naslednje oskrbnine: v splošni bolnici v Ljubljani, v otroški bolnici ljubljanski, v bolnici za ženske bolezni v Ljubljani in v splošni bolnici v Mariboru po 23 Din dnevno; v javnih bolnicah v Celju, v Slovenjgradcu, v Brežicah, v Ptujju in v Murški Soboti ter v zavodu za oskrbo umobolnih na Studencu po 22 Din dnevno.

Utopljenka v Savinji. Čuvaj juž. železnice je našel te dni v Dolenjem med Zidanim mostom in Rimskimi Toplicami v Savinji pod skalami utopljeno 35 let staro žensko boljše-ga stanu. Identiteta še ni dognana.

Madžarski vehun. Aleksander Bruder je bil te dni v Novem Sadu obsojen na 7 let težke ječe. Bruder je bil poslan od Madžarov, da prouči razmere v naši armadi in ji pripravi novi model puške, ki je uveden v naši vojski.

Enkratne podpore za rentnike. Načelstvo Pokrajinskega zavoda je sklenilo dati najpotrebnejšim rentnikom P. z. 71.850 Din izredne, enkratne podpore v omiljenje najhujše bede. Načelstvo je sklenilo, da naj znaša podpora invalidom največ 1000 Din, odnosno 500 Din in otrokom in sirotam največ 300 Din. Na posamezne rentnike odpadajoča vsota se je že nakazala po čekovnem uradu.

Težka nesreča pri delu. Delavec pri gradbeni družbi »Obnova« v Ljubljani, Franc Tanko je padel z voza za prevažanje pohištva in si pri padcu prebil lobanjo. Prepeljali so ga v nezavestnem stanju v bolnico. — Njegovo stanje je zelo opasno.

mo, da uvidijo potrebo po stvarnem delu v korist delavstva in delavca.

Kranj. Ze zadnjič smo poročali, da se je v Polakovi tovarni začela pojavljati brezdelnost. Pričakovati je bilo, da bo pričela z odpuščanjem delavstva. In res, glejte, že v soboto se je odpustilo 30 delavcev na dopust in sicer za nedoločen čas. Gospoda Polaka vprašamo, zakaj se je to zgodilo in koliko časa bo trajal ta dopust. Povemo mu pa že danes, da igračkanka z delavci ne poznamo. Prav dobro vemo, da milijoni, ki jih imate, smo vam jih mi skupaj znosili. Te nam boste morali vrniti nazaj, vsi trpeči to od Vas pričakujemo. Toliko za danes, prihodnjič povemo še kaj več. — Prizadeti.

Žreče. Na vse mogoče načine se trudijo naši socialistični preroki, da bi postavili zopet svojo farbarsko organizacijo, toda ko jim ne verujemo. Spominjamo se še dobro mi, kakor Straničani ata Čobala, ko je hodil k nam. Vselej predno se je oglašil pri nas, je posetil podjetnika in se ž njim pomenil, kaj naj pravi. In taki ljudje hočejo potem pri nas ustanovljati organizacijo, ne boste jih več, zastoj se trudite.

Prosveta.

Kmetijski tečaj za vojake. Kmetijsko ministrstvo je v sporazumu z vojnim ministrstvom odredilo, da se uvedejo za vojake kmetijski tečaj. Prvi tak tečaj se je otvoril za vojake v Beogradu. Vrše se predavanja o živinoreji, vinogradarstvu in kmetijstvu.

Socialni pogledi.

Profesorji pričeli s stavko. Profesorji v Beogradu so podali 21. t. m. ostavko na državno službo. Ostavke prihajajo iz vseh delov države. Na nekaterih gimnazijah so zapustili službe vsi profesorji in ravnatelji. V samem Beogradu je podalo ostavko nad 500 profesorjev; tako da so

razum velike gimnazije zatvorjene vse druge. Temu pokretu se pridružujejo tudi vseučiliški profesorji, ki smatrajo, da filozofska fakulteta ni potrebna, ako ni gimnazij, tudi slušatelji filozofske fakultete so solidarni s svojimi profesorji. Do sedaj je podalo ostavko 1000 profesorjev.

Vsi zagrebški mesarji pred sodiščem. Zagrebški mesarji so nedavno zahtevali, naj jim mestna aprovizacija dovoli, da zvišajo ceno mesa, češ, da se po sedanjih cenah ne more sekati meso. Dokazovali so, da vsled visokih cen na sejnih po dosedanjem ceniku mesa ne samo ničesar ne zaslužijo, marveč imajo celo izgubo. Aprovizacijski odbor je prošnjo mesarjev odklonil, nakar so mesarji soglasno sklenili, da bodo prodajali meso brez ozira na odredbo mestne aprovizacije ter so s 1. majem prilagodili ceno mesa cenam živine na sejnih. Živežna policija je nato vse mesarje ovadila sodišču. Vsekakor bo zanimivo, kako bo sodišče rešilo spor.

Razno.

Prepoved orožja. Pokrajinska uprava je prepovedala nositi orožje vsem, ki niso še 30 let stari, razum onim, ki so ga po svoji službi upravičeni nositi. Zalibog je, da se naredbe prav malo spoštujejo.

Če bi bilo pri nas tako. Mnogo naših rojakov si je že pridobilo državljanstvo v Združenih državah Severne Amerike. Ali to ni tako enostavno in lahka reč, kot bi marsikdo mislil. Poleg predpisane dobe bivanja in neoporečnega vedenja se zahteva tudi izkušnja, ki jo mora napraviti kandidat za ameriškansko državljanstvo. V to svrhu mora predložiti takozvane »male papirje« in se javiti k izpitu o ustavi. Če se pokaže, da ustave ne pozna dobro, je zavržen in mora izpit ponavljati. Kaj ko bi pri nas zahtevali izpit iz ustave od vseh tujcev, ki se pri nas klatijo — in nagnati ven tiste, ki je ne bi znali! In kaj šele, če bi se je morali učiti

ALI SI ŽE PONOVLIL NAROČNINO?

Otroški vozički

zlojlive lesene stolice za otroke, ki služijo obenem kot mizica, razni igračni vozički z in brez košare, šivalni stroji in dvokolesa so najcenejši:

„TRIBUNA“

tovarne dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta šte. 4.

Več praznih

SODOV

iz mehkega in trdega lesa je naprodaj pri tvrdki

VRAČARIČ & ŠORN,
Maribor, Jurčičeva ulica 11

vsi klerikalni in radičevski backi, kako bi potem izgledala uboga klerikalna avtonomija in Radičeva čovječanska — »diko«.

Stavka univerzitetnih lektorjev. V Kolinu so stopili vsi vseučiliški lektorji v stavko, ker se jim ni hotelo ugoditi, da bi prejeli 600 krat večjo plačo kot pred vojno.

Višnjegorski:

Izgubljena mladost.

Šumelo je listje ...

Turobno je drevje ječalo ...

Privila na moško se bitje,
v očeh ji temno je postalo ...

Ko zjutraj dekle se iz sanj prebudi,
želi si prostosti zgubljene ...

Oh starcu je dala vse mlade moči,
zdaj strto je njeno življenje ...

Organizacijski vestnik

V kratkem izide v posebni brošuri povest »Hudobna hči«, ki je izhajala v »Uniji« in ki je vzbudila toliko zanimanja. Ker je pisatelj zbral v tej brošuri še nekaj drugih, krajših in zelo zanimivih povest, opozarjamo cenjene naročnike, naj si knjigo pravočasno naroče in naj pošljejo vsoto 10 Din, ki je za sedanje razmere naravnost malenkostna, na tajništvo »Unije«, Ljubljana, Narodni dom I. Z ozirom na to, da bo knjiga natisnjena le v malo izvodih in da je število priglašanih že veliko, vas opozarjamo, da ne zamudite ugodne prilike, tako poceni priti do lepe nove knjige. Založništvo.

Zastopstvo Standard Oil Comp. of Jugoslavia Strojna olja vseh vrst. Cilindrova olja. Auto olja v sodih in ročkah. Plinovo olje v žel. sodih in cisternah. Tovotna mast v sodih od 50—200 kg. Kolomaz za žel. vozičke v sodih Benzol v žel. sodih. Metzlerit à la Klingerit in Gum. mašiljke vedno v zalogi A. Lampret, Ljubljana, Krekov trg 10. Telefon 247.

I. BALOH MARIBOR

Priporoča v nakup razne toaletne potrebščine, kakor mila, kolinske vode, olja za lase itd. Nadalje nogavice, naramnice, košare za potovanja in pleteno pohištvo.

Na drobno.

Na debelo.

Čevljarstvo IVAN ŠMREKAR Maribor

Slomškov trg šte. 11 na dvorišču
Specialist za delavske čevlje.

Čevlji iz kravje kože . . . Din 170.—
Bokskalf črni la . . . » 275.—
» » la . . . » 250.—
Sevro la . . . » 300.—

Popravila točno. Najnižje cene.

Stojnica na Glavnem trgu vsako soboto.

Manufakturna zaloga

Ivan Gabrič Maribor, Vetrinjska ulica 2.

nudi po najnižjih cenah manufakturno blago, kakor vsakovrstno in najboljše blago za ženske in moške, nadalje vsake vrste platno za perilo, druke, kretono, svilene rute, cefir, hlačevine, sploh vse potrebščine za krojače in šivilje.

ZBIRAJTE ZA TISKOVNI SKLAD!

Cenjene čitatelje opozarjamo že sedaj na to, da v kratkem začneta izhajati v našem listu dva zanimiva romana, in sicer najprej »Kazen«, roman iz malomestnega življenja in nato napet roman »Zločin«, v katerem se bodo vrstile slike iz kmetskega življenja.

Za tiskovni sklad so darovali: A. Jakob 3 Din, A. Knez, 2 Din, M. Kotnik 1 Din, J. Jakob 1 Din, I. Jakob 1 Din, J. Jelenko 1 Din, K. Danovnik 1 Din, J. Zlodej 1 Din, A. Slemenšek 5 Din, J. Malič 1 Din, F. Bajc 5 Din, I. Tomazin 4 Din, J. Gregorin 2 Din ni L. Lindič 1 Din. — Skupaj 29 Dinarjev. Vsem darovalcem prirsčna hvala! Živeli nasledniki!

Pozor neorganiziranim. V tajništvo »Unije«, Narodni dom v Ljubljani prihajajo dnevno delavci iz dežele kakor tudi iz Ljubljane. Seveda vsak, ki pride bi rad, da bi se mu pomagalo. Dosedaj smo šli na roko vsakemu, moralo se bo pa tudi nehati s tem, da bi se posredovalo za tiste, ki gotovo iz malomarnosti nočejo pristopiti k »Uniji« in so pripravljani vstopiti šele, ko jim voda v grlo teče. V bodoče se bo pri Uniji strogo gledalo na to, ali je dotični, ki pride prosit posredovanja član ali ne. Kam pa pridemo, če bo šlo še tako naprej. Svoje stanovske organizacije, ki jih imamo, moramo vendar ceniti.

AIKADONT ZOBNA PASTA
Glavna zaloga drogerija
A. KANC, LJUBLJANA.

LEPA BIRMANSKA DARILA.
priporoča

DANIJEL ZUPANC,
trgovina zlatnine, srebrnine in vsakovrstnih ur. Ljubljana, Wolfova ul. 6.

Za birmo, ure, zlatnino in srebrnino
IVAN PAKIŽ, LJUBLJANA,
Stari trg 20.

Nizke cene. Nizke cene.

Prva z zlato kolajno odlikovana čevljarstva delavnica

R. Monjac

Maribor - Jurčičev trg številka 9.
Najnižje cene! Solidna postrežba!

Cement, apno, gips,

strešna lepenka, karbolinej, wat-proof, drvocement, Hatschek-eternit, mavčne plošče, i. t. d. nudi po najnižji ceni tvrdka

Kosta Novakovič in drug
Ljubljana, Miklošičeva cesta številka 13

A. & E. Skaberne
Ljubljana

manufakturna in modna veletrgovina. Najnižje cene.

Galanterija, drobnarija, vrvarski izdelki, špaga, krema za čevlje, gumi-jevi napetniki „Eterna“ in „Berson“ na drobno in na debelo

Drago Rosina
Maribor, Petrinjska ul. 26

Priporoča se restauracija na glav. kolodvoru v Ljubljani.

Iv. Bonač

zaloga papirja priporoča vse pisar. predmete.

OGLEJTE SI

pri tvrdki novo zalogo manufakture za ženske in moške obleke, srajc, hlač, nogavic, kravati i. t. d.

M. FELDIN, MARIBOR
GRAJSKI TRG ŠT. 1 VETRINJSKA ULICA

Najnižje cene!

Najtrpežnejša ,Puch' in ,Waffenrad' kolesa

najfinejšo pnevmatiko
z garancijo kupite najceneje pri tvrdki

NOVOMESTO IGN. VOK LJUBLJANA
Glavni trg Sodna ul. 17